

משרד

מדינת ישראל

גנור המדינה
מס' פל - הממשלה

מדינת ישראל - הממשלה
מס' פל - הממשלה

1.1969

מס' פל - הממשלה

מס' חק לקט מקורי

3

מחלקה

ס ו ד י

סטינוגרמה

פ ר ט י - כ ל

ישיבת ועדת השרים העליונה לענין ירושלים

ס' בשבט תשכ"ט -- 28.1.69

(בשעה 18:30, כאן)

נכחו השרים : ל. אשכול - יו"ר, א. אבן, מ. בגין, ח. גבתי,
מ. קול, ח.מ. שפירא, י.ש. שפירא.

נעדרו השרים: י. אלון, מ. בנסוב, ז. ורהפטיג, ס. ספיר(בחו"ל),
ז. שרף, א. ששון.

משרד החוץ	-	ג. אבנר
מזכירות הממשלה	-	מ. ארנון
משרד הבטחון	-	ח-אלוף ש. גזית
לשכה ראש-הממשלה	-	א. יפה
משרד האוצר	-	א. ירמנס
מזכיר צבאי לראש-הממשלה	-	אל"ט י. ליאור
ראש עיריית ירושלים	-	ט. קולק
משרד החוץ	-	מ. קומי
מזכיר הוועדה	-	מ. ניר
ל. צ'סנר	-	רשמה

המו"מ עם הפדרציה הלותרנית בענין
המיבנים ב"אוגוסטה-ויקטוריה"

המשא-ומתן עם הפדרציה הלותרנית בעניין המיבנים ב"אוגוסטה-ויקטוריה"

היו"ר רה"מ ל. אשכול: אני פותח את הישיבה. רשות הדיבור לשר-החוץ.

השר א. אבן: הטיפול בבעיית המיסמך הלותרני עלה בממשלה

על רקע סקירה מדינית, שבה מוצע שנקצץ ונצמצם

את חזיתותינו. הערבים הם כפי שהם; בריח-המועצות היא כפי שהיא וצרפת

היא כפי שהיא, וישנם כ-80 מיליון לותרנים על ממשלותיהם השונות.

השר מ. בגין: ברוסיה ובצרפת אינם רבים כ-כל-כך.

השר א. אבן: השאלה היא האם צריך גם אתם להיות בריב ובמדון.

אמנם היה רושם, שנוצר כאשר המלחת של הם היתה

פה, כאילו הגיעו להבנה אתנו על רקע השארת הרכוש הזה בידינו, בלי

הודעה רשמית, מעין הסכם דה-פקטו. אולם הם הבהירו שכל מה שיסכימו

עליו כאן, פעון אישור ועד-הנאמנים שלהם המתכנס בג'נבה. אותו ועד-

נאמנים התכנס והתפזר בלי סיכום, והוא ישוב ויתכנס בעוד חצי-שנה.

הסיבה הפורמלית לאי-ההכרעה היתה, שהם לא

קיבלו בזמן את האיגרת שהם ציפו לה מאתנו, אולם השגריר קדרון, -שאת

מברקו הקראתי בישיבת-הממשלה, - הבהיר שמצב-הרוח שלהם היה מאוד מלחמתי.

כך שמענו גם משגריר-שוודיה שביקש פגישה שבוע, וגם מארכיבישוף פיני, -

אחד מחסידי-אומות-העולם, שהוא נשיא אגודת הידידות פינלנד-ישראל, -שהלך-

הרוח היה נגד הסכם, ובמיוחד היו נגד הסכם שיסבך את חכמיה הלותרנית

בכבוד של אכסון המימשל הצבאי שלנו. אינם רוצים את הכותרת הזאת.

בינתיים האווירה הוחרפה עוד יותר על-ידי שתי

תקלות. קודם-כל היה פירסום סוקדם ובלתי-נכון על-ידי ה"ג'רוסלם פוסט",

והפירסום היה של שביעות-רצון מלאה, כאילו הוסכם הסכם בכל הנקודות.

והתקלה השניה, התחלת עבודתנו בשטח. בימים האחרונים הופסקה העבודה, אולם

הקבלנים הספיקו להוריד את כל המיבנים השייכים ללותרנים ולמכור את

החומרים לסוהרים ערביים.

השר א. אבן:

אני רוצה למסור כמה נתונים מדיניים. הלותרנים

הם 10% מהנוצרים בעולם-כולו, והם כמעט 80 מיליון. יש כבר הדים שליליים בקרב גורמים נוצריים אחרים, כגון: World Council of Churches המסונפת לה והמתכנסת בארצות-הברית בחודש מארס, ולפי אחד מידידינו המשתתפים באותו מעמד, עלולה לדון בעניין. יש לפחות שבע ממשלות הנוטות ביבוי מלא ללותרנים והן: ארה"ב, הרפובליקה המערב-גרמנית, שוודיה, פינלנד, דניה, נורבגיה ושווייצריה. היו כבר פניות רשמיות נמרצות אלינו מטעם שגרירי שוודיה, פינלנד ושווייצריה בארץ. זו הפעם הראשונה ששמענו מחאה מפי שגריר-שווייצריה בארץ. בימים אלה עומדת להתקיים התייעצות - למעשה לא מתקיימת היום - בין כל המדינות הסקנדינביות בשטוקהולם ביוזמת משרד-החוץ השוודי.

"זה הקטן גדול נהיה", והתפתחות העניין הזה

פוגעת לא רק ביחסינו הכלליים עם הממשלות הללו, אלא גם ביחסים ובקשרים שלנו עם גורמים דתיים... (השר מ. קול: ידידותיים). - הכנסיה היא לא-כל-כך ידידותית, המדינות הן ידידותיות. התיאולוגיה של הכנסיה היא דווקא הדוקה, שעלינו להיות מנוודים לנצח, אבל אין זה יחס של כולם. יש כאן שתי נקודות עיקריות המפריעות ללותרנים

במל הפרשה הזאת. קודם-כל, אינם מקבלים את גירסתנו שבעבר הם השלימו בשימוש בשטח על-ידי צבא ירדן. הם טכנישית זאת בכל חוקף, וכמה מאנשינו שבדקו את העניין חוששים כי ההכחשה צודקת. השגריר קוממי ניסה לחקור ולבדוק, ומצא שכנראה יש להם סימוכין להכחשה שלהם, שאמנם זה היה בידי ירדן, אבל לא היה שימוש צבאי.

מה הם החזיקו שם?

רה"מ ל. אשכול:

יש טענה שזה שימש לאימסון. אנחנו לא אמרנו

השר א. אבן:

שזה דרוש לנו לאיכסון המימשל הצבאי, אבל אמרנו

צרכים בטחוניים.

השר א. אבן:

להם ברור שזה לצרכים בטחוניים פשוטם כמשמעותם,

אלא שהאיכסון של מוסד צבאי, דווקא זו אצלם נקודת-המוקד, והם כאילו נגד מימשל צבאי. הם אומרים: תעשו מימשל צבאי אבל לא כאורחינו, אנחנו לא רוצים לקבל אחריות זו, שכאילו הכנסיה הלותרנית היא המכירה, היא המארחת והיא המאכסנת את המימשל הצבאי. זה העיקר, שבתור גוף כנסייתי אינם יכולים להסכים למסירת רכושם לצרכים צבאיים.

אינני יודע אם אפשר להעריך, שהיינו יכולים

להגיע לידי הסדר אתם, אילו השימוש המיועד שלנו היה בלתי-צבאי. לפי

ההתרשמות שלנו אין להתייחס מסיכוי כזה, אבל מה שהוועדה בשם הממשלה צריכה להחליט, לדעתי, ^{היא} להחליטה עקרונית, הכרעה מדינית אם כדאי לנו על ענין כזה להיכנס למתיחות עם גורמים כאלה, ואם לא כדאי מאמץ קודם-כל

לצנן את המתיחות. ואני מבין שזה נעשה ראשית על-ידי אי-המשכת העבודות, ואחר-כך להיכנס למשא-ומתן, כאשר ההנחיות שמנחות את נציגינו הן, שיש לעשות מאמץ כדי להגיע לידי הסכם ולא להחריף את המתיחות. לאמור, או להגיע לידי הסדר שיאפשר שימוש שלנו, שהם לא יראו בו שימוש הפוגע בעקרונותיהם האנטי-צבאיים, או לחשוב על פיצויים. יש להם חביעה לפיצויים, אצא ואם אני מבין אל-נכון, הם כבר נחבקשו להמציא לנו את הפרטים שעליהם הם מבססים את התביעות הללו.

על-כל-פנים, ברור שהחזקת השטח והשימוש בו

נגד רצונם תעמיד אותנו בסכסוך ללא סוף. אינני רואה סימנים שהם יסלמו וכאילו ירווח לנו מהם.

אני מבקש כמה פרטים לאינפורמציה: מה סכום

רה"מ ל. אשכול:

הפיצויים הנדרש? האם אנחנו יודעים מה השטח

ומה המחיר של השטח?

הם טוענים לנזקים שנגרמו ל"אוגוסטה-ויקטוריה"

השר א. אבן:

בזמן המלחמה.

ראש-העיר ס. קולק:

הם חובעים סכום של 400 אלף דולר על נזקים

שנגרמו בזמן המלחמה. אבל אלה שני דברים

שונים, אחד לא שייך לשני. הם אומרים: אתם שילמתם פיצויי נזקים לכולם, ל"דורמיציון", לאלה ולאלה, גם לנו היה נזק. אתם הפגזתם אותנו. אתם אומרים שזה היה בגלל סיבות מוצדקות, דהיינו סיבות שנבעו מהמלחמה, אנחנו לא חושבים שלא. אבל אם נגרם נזק ולכולם שילמתם פיצויים על הנזק, הרי לנו יש חביעה של 400 אלף דולר על הנזקים שנגרמו, אבל זה לא קשור לקרקע.

השר א. אבנר:

זו נקודה חשובה, והיא שהם ערים לטיפול הכללי

שלנו, שלפי דעתם הטיפול היה מאוד אדיב ונדיב,

והם חושבים שזה צריך להיות מופעל גם לגביהם.

השר י. ש. שפירא:

האינפורמציה שאני קיבלתי הייתה כולה מפנשי

משרד החוץ: מר מירון, מר פרגאי ומר קומיי.

כאשר באה המשלחת הזאת, אינני יודע מדוע, אבל איש משרד החוץ, מר מירון, ביקש שאני אנהל את המשא-ומתן עם הגויים האלה.

כאשר הופיעה המשלחת הזאת, ובראשה ד"ר שיוץ,

הנשיא של הארגון העולמי שלהם, ד"ר אמפי, המזכיר הכללי שלהם, ד"ר אמפל

משווייץ, ועוד איש אחד ששמו סקוט ואשר יושב כאן, (על סקוט זה אני יכול

להגיד שהוא שונא-ישראל מובהק) - ישכתי אתם וביררנו את הדבר.

על-כל-פנים, את האינפורמציה קיבלתי מאנשי

משרד-החוץ, ואינפורמציה נוספת שקיבלתי עם דוקומנטים וצילומים ותמונות,

גם זאת קיבלתי ממשרד החוץ, ואת כל ה"בריפינג" קיבלתי ממר מירון, ובעיקר

ממר פרגאי. לפי האינפורמציה הזאת יוצא, שלא זו בלבד שהמקום הזה היה

בימי הפבריסטים שייך לבעלים של האגודה הלותרנית הגרמנית, וכאשר פרצה

המלחמה הגרמנים היו אוייב, ואז הקסטודיום היה בעל-הבית על כל השטח

הזה של "אוגוסטה-ויקטוריה", והוא מטר זאת לצבא הבריטי. כאשר נעשה הסכם

בענין הדמייליטריזציה של הר-הצופים...

ראש-העיר ט. קולק:

עד 1948 זה היה בידי הצבא הבריטי?

השר י.ש. שפירא:

כן.

ראש-העיר ט. קולק:

לפי זה אני מבין שלא הלותרנים מסרו זאת

לירדנים, אלא הממשלה הבריטית.

השר י.ש. שפירא:

הקסטודיום מסר זאת לירדנים.

בזמן הירדנים, לפי הדוקומנטים שאנחנו תפסנו

מהצבא הירדני, אנחנו מצאנו שם את התיקים, ומתברר שהיה שם deployment

של שני "קומפאניס" עם השמות של המפקדים, ולא יזה "קומפאני" זה שייך,

ואחר-כך יש -- redeployment, מסירים את העסק הזה ומביאים "קומפאני"

אחרת. לפי צילומים ולפי ידיעות ביוניות-מודיעיניות אנחנו יודעים ששם

היה הדבר הזה.

יתרה מזו, כאשר אנחנו נלחטנו שם, בזמן שכבשנו

את השטח, המקום היה "כל-כך בלתי-צבאי" שחיל-הרגלים שלנו לא הצליח

לכבוש ^{ללא} ~~הוא~~, גם נפל אצלנו קצין כאן ונפצעו כמה חיילים, והיה צורך

בהשתתפות חיל-האוויר כדי להתגבר על המקום הזה, שהיה, כפי שאמרתי,

"מקום בלתי-צבאי כל-כך".

השר מ. קול:

מכאן הנזק.

השר י.ש. שפירא:

אינני יודע אם מכאן הנזק.

רה"מ ל. אשכול:

איפה הצבא הירדני היה מאוכסן, ב"אוגוסטה-

ויקטוריה" או בצריפים?

השר י.ש. שפירא:

בצריפים ובמקומות המבוצרים שהיו שם.

בלי קשר עם כל העסק הזה התחילה פה בעתונות

מחלוקת שהממשלה לא היתה צד לה. אותו סקוט, לאחר שהיו מכתבים בעתון

שהדבר היה תפוס על-ידי ^{לכידה} הירדני, כתב מכתב ל"ג'רוסלם פוסט", שכל הדבר

הזה הוא שקר וכזב, לא היה ולא נברא. אנחנו לא ענינו. כלומר, זה לא

היה עסקי לענות, אבל שום מוסד ממשלתי לא ענה, א ענו קצינים שלחמו שם,

גם-כן על-ידי מכתבים ל"ג'רוסלם פוסט", שזה לא אמת מה שסקוט אומר.

השר י.ש. שפירא:

להם היו טענות נגדנו. אני ידעתי את כל העניין

הזה לפני שהם באו, וכאשר הם באו לשיחה הם אמרו: אנחנו לפני שנה

כתבנו מכתב למשרד ראש-הממשלה ולא קיבלנו תשובה; אנחנו כתבנו מכתב

למשרד החוץ ולא קיבלנו תשובה. כאשר שר-הבטחון היה בארצות-הברית ביקשנו

ראיון אצלו, והוא לא קיבל אותנו. אבל בהזדמנות שהיו שם איזה יהודים

ביקשנו אחד היהודים שישאל אותנו בעניין זה, ואז אמר שר-הבטחון: אם במשך

עשרים שנה זה היה טוב שזה היה בידי הערבים, זה יכול להיות בידינו, והם

באו לנהל את הוויכוח הזה לכאן ולכאן. אני אמרתי להם: רבותי, אנחנו

לא רוצים לעסוק בהיסטוריה של מה שהיה. למה לנו להתעסק בדברים האלה.

הדבר הזה נחוץ לנו בשביל --- Security purposes. חזרתי על מה

שהיה בימי המנדט, זה חוק אנגלי, הקראתי להם את החוק האנגלי, שבשביל

Security purposes אפשר לקחת כל שטח-אדמה. למה לנו כל העסק

הזה. אנחנו לא רוצים להתמקח ולהתווכח על הסיפור הזה.

פה אני צריך לומר, אני שומע זאת בפעם

הראשונה כאן, שהגרייר קומי מקבל את הגירסה שלהם. בישיבה שאנחנו

ישבנו בה, הגרייר קומי קיבל את הגירסה של מר פרגאי. לי אין גירסה,

אני לא הייתי שם.

אמרתי למשלחת: אתם יודעים מה? - נשכח את

העסק הזה. לפי החוק אנחנו יכולים להפקיע זאת, אבל אנחנו לא רוצים

להפקיע אדמה ששייכת למוסד כזה. אנחנו יכולים לקחת זאת לשימוש ולשלם

לכם קומפנסציה, אנחנו מוכנים לחתום אתכם על חוזה.

פה קפץ ד"ר אמפי, שהוא המזכיר הכללי שלהם,

ואמר: לנו הרבה יותר נוח שתעשו requisition -- ואז אנחנו לא

צריכים לחתום על חוזה שאנחנו מחזירים לכם את השטח. מתוך זה הבינתי

שהם מעוניינים בסיחוד, אבל לא מעוניינים בהסכם פורמלי.

השר י.ש. שפירא:

אנחנו סיכמנו שלושה דברים: אנחנו נעשה

requisition של השטח הזה; אנחנו בתוך הדוקומנטציה הזאת נודה

בבעלות שלהם. איננו תובעים שום דבר ואיננו מערערים על הבעלות שלהם;

אנחנו נשלם להם קומפנסציה בסכום שעליו הוטכם בינינו.

קומפנסציה כדמי-חכירה?

רה"פ ל. אשכול:

כדמי-חכירה, קומפנסציה במקום דמי-חכירה.

השר י.ש. שפירא:

אז הם אמרו: אנחנו רוצים להגיש לכם תזכיר

כדי להוכיח את טענותינו, שאנחנו לא נתנו את השטח הזה מרצוננו הטוב

לירדן. אמרתי: רבותי, לי התזכיר הזה אינו נחוץ. אם תגישו תזכיר,

יש לכם קונטרה-תזכיר. ההיסטוריה לא מעניינת אותנו. למה להיכנס לכל-

מיני ויכוחים כאלה?

נפרדנו בידידות יוצאת-מן-הכלל וסיכמנו שאנחנו

ננסה את הנוסח של הדוקומנט של ה- requisition - - , נשלח להם טופס של

הדוקומנט הזה, אם הם רוצים להכניס פה-ושם שינויים, ונכניס את הסכום של

דמי-החכירה השנתיים.

עד מתי?

השר מ. בגין:

. until further notice.

נאמר:

השר י.ש. שפירא:

נאמר עד שיהיה שלום.

מר מ. קומיי:

נכון, נאמר עד שייחתם חוזה-שלום בינינו ובין

השר י.ש. שפירא:

ירדן.

זה lease ?

השר א. אבן:

. requisition אלא lease

השר י.ש. שפירא:

דיברנו אתם על זה, נפרדנו בידידות וקבענו

שנשלח להם את הדוקומנט הזה.

מה עם הפיצויים על נזקי מלחמה?

השר מ. קול:

השר י.ש. שפירא:

על זה לא דובר אף מלה. להיפך, כאשר הצגתי את

עצמנו, כמה שאנחנו בסדר ושילמנו לכל הכנסיות

מה שהן רצו בעד נזקי המלחמה, כי לא רצינו שבירושלים תהיינה כנסיות

שנפגעו ונשארו במצב של הרס, הם קיבלו זאת בהבנה.

כולם יצאו משיבה זו במצב-רוח מאוד מרומם,

חוץ סקוט. כאשר סקוט לחץ לי את ידי הוא הביט הצידה, וכאשר האחרים

יצאו מחדרי לחדר-ההמתנה הוא ירד מיד במדרגות וברח מהמקום. (השר מ. קול

מה תפקידו?) - הוא נציג-חושב שלהם כאן.

הנבזות השניה, שאולי היא עוד יותר גדולה, -

בהסכם של הדמיליטריזציה של הר-הצופים, היה מוסכם שבמסגרת הדמיליטריזציה

של הר-הצופים תהיה דמיליטריזציה של "אובוסטה-ויקטוריה". לנו לא נתנו

לפתוח את בית-החולים "הדסה" על הר-הצופים ואת מוסדות האוניברסיטה. על

זה היו פרוטסטטים של שרת המנוח, וייבדל לחיים, של משה דיין, שהיה אז

המושל הצבאי של ירושלים, ריילי אישר, וזה ישנו גם בדוקומנטים האלה,

שזוהי הפרה של הסכם-שביתת-הנשק. אבל הירדנים עשו זאת בעצה אחת עם

הלוחמים. אני יכול להבין זאת, אין יהודי לותרני אחד בעולם, אבל יש

ערבי לותרני. בארצות הערביות יש להם לותרנים, והם נאלצים לנהוג אחת

יותר יפה מאשר אתנו, ואת זה אני יכול להבין. אבל כאן, אם הם יעשו זאת

כתוך רצון, ויגיעו להסכם, אז זה לא יפה!

אבל פה קרה "טנצ'ו". לאחר שגמרנו אתם מסר

משרד החוץ את העניין לפירסום בו-בערב, שהנה חכל נגמר בשלום. כאשר אני

בעצמי שמעתי זאת ברדיו, חשבתי לעצמי: פה מתחיל העניין. ואמנם למחרת

היתה הידיעה הזאת ב"ג'רוסלם פוסט", שהעניין נגמר בהסכם. וזה בדיוק מה

שהם לא רצו. אנחנו סיכמנו שאנחנו עושים requisition, וזה לא

בהסכם, וכאשר הם נפרדו אמרנו שהם כאילו "הסכימו להיאנס". מהידיעה

בשדור וב"ג'רוסלם פוסט" יצא שזה לא נגמר מתוך אונס, אלא מתוך רצון

גדול מצדם.

השר י.ש. שפירא:

שיוץ יצא את הארץ עוד ביום ששי בבוקר והוא לא שמע את הראדיו וגם לא קרא את ה"ג'רוסלם פוסט". ד"ר אמפי נשאר כאן, וכאשר הוא ראה את הדבר, הוא התחלחל עד מאוד. הוא בא אלי יחד עם מר מירון ביום ראשון בבוקר ואמר: "איזה פירסום עשו לדבר הזה. העמדתם אותנו במצב בלתי-נוח, לכן נצטרך להגיש פרוטסט". אמרתי לו: שמע, אנחנו הסכמנו שזה יהיה מעשה לוותרני, אבל מכאן ועד לפרוטסט הדרך מרחוקה. אני לא רוצה ממך את הסכמתך, אבל נפרדנו בזה שאנחנו צריכים ללכת לחפש דרך, ופה מתרחשים כמה דברים מוזרים שצריך לחשוב עליהם.

ראשית-כל אני רוצה לומר דבר אחד, כדי לקצר את העניין, שאני מסכים בנקודה אחת לגמרי לשר-החוץ, שאנחנו לא צריכים ללכת לשבור את הקיר ולבנות שם לפני שמגיעים אתם לאיזה הסדר. ובהתאם לכך אני ביקשתי את שר-הבטחון, בנוכחות תת-אלוף שלמה גזית, שלעת-עתה אנחנו לא נבנה. לא עושים שום דבר. אם יסתדר - אז זה יסתדר, אבל לא הולכים לשבור קיר ולא נכנסים בעניין זה לוויכוח.

כאשר ד"ר אמפי היה אצלנו ביום ראשון בבוקר, הוא בא עם סקוט, והפעם סקוט היה כולו חיוכי. אז הוא אמר לי: אתם נתתם קומפנסציה לכל הכנסיות כפי שאמרת, אנחנו גם-כן ביקשנו קומפנסציה על הנזקים ב"אוגוסטה-קפאריה" ולא קיבלנו על זה שום תשובה. אמרתי לו: אם אתה כתבת, ודאי יש באיזה מקום מכתב, אני אינני יודע, אברר את העניין. נפרדנו בידידות במגישה הזאת, וסקוט היה מאוד ידידותי כי הוא ודאי חשב לעצמו שהפעם האט ער מיר אין דער ערדט.

ד"ר אמפי, שהוא אמריקני, לוותרני, אלא דוקטור לתיאולוגיה, אדם די הגון, ואינני חושב שהוא שונא שלנו. להיפך, אבל הוא אינו רוצה להסתכן. שיוץ בהחלט היה ידידותי, ואמפל שבא בשם הארגון בג'נבה גם-כן היה ידידותי. הם רוצים לעזור בעניין הזה.

השר י.ש. שפירא:

קיבלתי הבוקר מכתב מד"ר מובשוביץ, שהיה כאן

בכנס המנהיגים היהודים של ראש-הממשלה. הוא ידיד גדול של אמפי, והוא סיפר לי שצריך ללכת אתם בעדינות. הוא חזר לאמריקה, נפגש כבר עם אמפי, ואמפי סיפר לו את כל הדבר, שהם מחפשים דרך כיצד לגמור ענין זה בדרכי שלום.

אנחנו ישבנו במשרד המשפטים והתייעצנו בענין גם עם היועץ המשפטי לממשלה. זה, ובאנו לידי הסיכומים האלה: ברור לכל שאנחנו לא יכולים "לצפצף" עליהם, זה לא שווה את הענין, וצריך לנסות לגמור את הדבר הזה בדרכי משא-ומתן. אני מבין שר קומיי דיבר על זה עם אנשיו במשרד, שכאשר קומיי יהיה בארצות-הברית בקרוב, ינסה לבוא אתם בדברים.

מר מ. קומיי:

דובר שייתכן ויהיה צורך לשלוח מישהו לדבר אתם פנים-אל-פנים כדי לנסות לבדוק את הענין,

אני לא התנדבתי לזה.

השר י.ש. שפירא:

על-כל-פנים, מישהו צריך לנסות להביא את הענין

הזה לגמר בדרך של הסכם, אם אפשר על-ידי

הסכם יוניליטראלי. ואם לא - אנחנו לא חייבים בענין זה לקבל שום

החלטה, כאילו אנחנו זונחים את הענין. לא חייבים לקבל החלטה שאנחנו

הולכים לגמור ויהי-מה. ננסה להביא את הענין הזה להסדר. אני אומר

מראש, שאם הענין הזה פירושו מלחמה או היאבקות אתם - אינן לנו צורך בזה.

באותה הזדמנות ידברו גם על ענין הקומפנסציה

ביחס ל"אוגוסטה-ויקטוריה" והנזקים שנגרמו להם. הם אנשים רוחניים,

אבל כאשר זה קשור עם כסף, יש יחס אחר.

זה חלק אחד של הענין. זה אינו פותר את

השאלה של העברת משרד המשפטים למזרח ירושלים, אבל אינני מעמיד זאת

בכלל היום לדיון. כאשר זה יבוא לדיון, אעמוד על זה בחוקף, שאם ענין

"אוגוסטה-ויקטוריה" לא קיים בשבילנו, אז המימשל הצבאי צריך לצאת משם אפילו למערב ירושלים.

השר י.ש. שפירא:

אחרי שהודענו ופירסמנו, וגם אילולא פירסמנו, שמסרד המשפטים עובר למזרח-ירושלים, הוא צריך לעבור למזרח-ירושלים לפי דעתי. אבל טוב, אינני מעמיד זאת לדיון היום, לא צריך לדון בזה היום, כי השאלה ~~האם צריך לעבור~~ היא תיאורית, מה יהיה אם כעבור חודש או חודש-והצי לא נסתדר אתם והאדמה תיפול בידינו, מה נעשה אז, אז נדון ואז נחליט. אינני אומר שאם כך, כל התכנית מתפוררת. התכנית אינה מתפוררת, אבל אנחנו נדון בה.

אבל אני מציע, כל זמן שאין אתם הסדר, לא לבנות. מאידך גיסא, לא לעשות שום מעשה שפירושו שאנחנו מוותרים. צריך לנסות לבוא אתם בדברים, אם על-ידי שליח מיוחד או בדרך אחרת, או אולי באמצעות ה- *good offices* של ד"ר מובשוביץ. לא חשוב מי, אבל צריך לגמור את העניין הזה בשלום.

השר מ. קול: לפי דעתי אין כאן על מה לדון, אני מציע שננסה להגיע להסכם. כדאי בשביל זה להוציא כסף ולשלוח שליח מיוחד, ולא לתת לדברים להתמשך ולהסתבך. אנחנו סיבכנו את הדברים על-ידי פירסומים והודעות. אם אחרי הכל זה לא ילך, אני מציע שנהיה מוכנים לוותר.

נדון על זה אז.

השר י.ש. שפירא:

השר מ. קול: אני לא מציע להחליט על זה עכשיו. אבל אין לנו צורך בעוד חזית אחת. אינני יודע עם מי לא רבנו בזמן האחרון. אפילו עם האפיפיור רבנו. (השר א. אבן: הם רבים אתנו.) - בדרך-כלל האסטרטגיה אומרת שאי-אפשר להצליח בכל-כך הרבה חזיתות.

אני מציע לקבל את ההצעות הנבונות של שר-

המשפטים.

השר מ. בגין:

אני חושב שקודם-כל צריך להחליט להביא לידיעת

כל הגורמים, שאנחנו מנהלים משא-ומתן. נראה

לי שלא כל הגורמים יודעים זאת.

את הסיפור המאלף הזה ששמענו הערב, שמעתי כאן

בפעם הראשונה. אף אני קראתי בעתון שהושג הסכם. כאשר שמעתי את

ההודעה בראדיו, תמהתי מאוד. גם תמהתי וגם שמחתי, אבל בכל-זאת אנחנו,

חברי-הממשלה, איננו יודעים כלום.

ראש-העיר ט. קולק:

למחרת היתה בכחשה לידיעה זו.

השר מ. בגין:

אני מציע שקודם-כל שר-החוץ ימסור לנציגים של

המדינות האלה כאן את מצב הדברים, כי על-פי

העובדות אנחנו לא אונסים פה אף-אחד. להיפך, יש לנו הכוח על-פי החוק

להכריע, אבל אנחנו מנהלים משא-ומתן והיתה אצלם נטייה לקבל את התנאים

כפי שדובר עליהם. חשוב מאוד בעיני שעל כל התהליך הזה יידע הנשיא

להם, לפני הכנס של --- World Council of Churches בחודש

מארס. זאת אפשר לעשות על-ידי שליח או על-ידי מכתב.

השר י.ש. שפירא:

הכוונה היא לגמור את הענין עד לוועידה של

כל הכנסיות.

השר מ. בגין:

אני מציע לעשות פעולה מונעת. ייתכן שבינתיים

המועצה התכנסה. מה הקושי בזה, שאותו נשיא

יידע מראש שאנחנו מנהלים משא-ומתן? אפשר להעביר זאת על-ידי אחד

השליחים שלנו בניו-יורק. אני חושב שעל-ידי ד"ר בלק אפשר לסדר את כל

הדברים האלה. קודם-כל תהיה הרגעה ביחס לדיוני המועצה הזאת. אנחנו

לא כופים שום דבר; מנהלים עם הגוף הזה משא-ומתן, ולפי הערכתנו יש

סיכוי טוב להשיג הסדר. מכל-מקום, בשיחה עם שך-המשפטים נתקבל הרושם

שמה שאפשר להשיג בהסכם - יוסכם.

השר מ. בגין:

יש כמה שבועות, היום לא כדאי לקבל שום

החלטה. אם לא יהיה הסכם - הממשלה תחליט.

השר אבן:

ההצעה שהציע השר בגין ביחס להודעה לנציגים

היא חשובה מאוד. יש שיחות עם השגרירים של

מדינות אלה, צריך להבהיר להם שהמשא-ומתן נמשך, וצריך לפורע את נשקן.

רה"מ ל. אשכול:

חיקון אחד - אתה אומר "לא כופים". בעצם

יוצא שכופים אותם עד שהם יאמרו: רוצים אנחנו.

השר י.ש. שפירא:

אם זה הטיכום - זה טוב.

השר ה. גבתי:

אפשר לסכם בזה.

רה"מ ל. אשכול:

מה עם האנשים שהיו צריכים את המקום?

יחכו.

השר י.ש. שפירא:

ממילא מדובר על בניה שצריכה לקחת שמונה

חודשים.

חת-אלון ש. בזית:

אז זה יהיה עשרה חודשים. ואם לא, יחפשו

מקום אחר.

השר י.ש. שפירא:

אבל לא יהיה זה בלתי-נכון בכל-זאת לתור אחרי

אפשרויות אחרות?

השר א. אבן:

אני חושב שזה היה מאוד קוטר להרגיע את הרוחות

מר מ. קומיי:

עכשיו, אילו יכולנו להגיד לאותם השגרירים כאן,

בעיקר שני דברים: (א) מחפשים הסדר אתם, ובינתיים לא נעמיד אותם בפני

עובדות ולא נעבוד; (ב) יש רוגז על שהורדנו את המיבנים שלהם ומכרנו

אותם לסוחרים ערביים. צריך להגיד שאם יהיה צורך, נשלם בעד זה. בתור

חלק מההסדר הפיננסי אתם, נביא גם זאת בהסבון.

השר מ. קול:

צריך לברר מה מידת הנזקים.

השר י.ש. שפירא:

מטפלים בזה כדי לברר מה הנזקים. אני מסכים

להצעת מר קומיי, זה יכול להיות
package-deal.

רה"מ ל. אשכול:

לאלה שמטפלים בדבר באופן אקטיבי אני רוצה

שיידעו ש-400 אלף דולר זה הרבה מאוד כסף.

השר י.ש. שפירא:

כל בוקר כשאני בא למשרד, אני אומר לעצמי:

זכור שראש-הממשלה היה במשך שנים רבות שר-

האוצר.

מ ה ל י ט י מ , בהמשך להחלטה מס. 317 של הממשלה מיום
א' בשבט תשכ"ט (20.1.69):-

(א) לפעול למען השגת הסכם עם הכנסיה הלוותרנית,
לפיו יועברו בנייני הממשל הצבאי להר-
הצופים, ליד בנין "אוגוסטה-ויקטוריה".

(ב) להודיע לראשי הכנסיה הלוותרנית כי במסגרת
ההסכם, כאמור בסעיף א', נהיה מוכנים לשט
פיצויים עבור החומרים שהיו בבעלות הכנסיה
ונטכרו על-ידי הקבלן.

(ג) להודיע למדינות, אשר פנו אלינו בענין זה,
על קיום משא-ומתן עם הכנסיה הלוותרנית ועל
הפסקת כל העבודה עד לסיום המשא-ומתן
האמור.

החשיבה ננעלה

ס ו ד י

טסינוגרמה

פ ר ט י - כ ל

ישיבת ועדת השרים העליונה לענין ירושלים

ט' בשבט תשכ"ט - 28.1.69

(בשעה 18:30, כאן)

נכחו השרים : ל. אשכול - יו"ר, א. אבן, מ. בגין, ח. גבתי,
מ. קול, ח.מ. שמיר, י.ש. שפירא.

נעדרו השרים : י. אלון, מ. בנטוב, ז. ורהפטיג, מ. ספיר (בחו"ל),
ז. שרף, א. ששון.

ג. אבנר	-	משרד החוץ
ז. ארנון	-	מזכירות הממשלה
ח-אלוף ש. בזית	-	משרד הבטחון
א. יפה	-	לשכת ראש-הממשלה
א. ירמנס	-	משרד האוצר
אל"מ י. ליאור	-	מזכיר צבאי לראש-הממשלה
ס. קולק	-	ראש עיריית ירושלים
מ. קומי	-	משרד החוץ
מ. ניר	-	מזכיר הוועדה
דשמה	-	ל. צ'סנר

המו"מ עם הפדרציה הלותרנית בענין
המיבנים ב"אוגוסטה-ויקטוריה"

המשא-ומתן עם הפדרציה הלותרנית בענין המיבנים ב"אוגוסטה-ויקטוריה"

היו"ר רה"מ ל. אשכול: אני פותח את הישיבה. רשות הדיבור לשר-החוץ.

השר א. אבן: השיפול בבעיית המיסמך הלותרני עלה בממשלה

על רקע סקירה מדינית, שבה מוצע שנקצץ ונצמצם את חזיתותינו. הערבים הם כפי שהם; ברית-המועצות היא כפי שהיא וצרפת היא כפי שהיא, וישנם כ-80 מיליון לותרנים על ממשלותיהם השונות.

השר מ. בגין: ברוסיה ובצרפת אינם רבים כ-כל-כך.

השר א. אבן: השאלה היא האם צריך גם אתם להיות בריב ובמדון.

אמנם היה רושם, שנוצר כאשר המשלחת שלהם היתה

פה, כאילו הגיעו להבנה אתנו על רקע השארת הרכוש הזה בידינו, בלי הודעה רשמית, מעין הסכם דה-פקטו. אולם הם הבהירו שכל מה שיסכימו עליו כאן, טעון אישור ועד-הנאמנים שלהם המתכנס בג'נבה. אותו ועד-נאמנים התכנס והתפזר בלי סיכום, והוא ישוב ויתכנס בעוד חצי-שנה. הסיבה הפורמלית לאי-ההכרעה היתה, שהם לא

קיבלו בזמן את האיגרת שהם ציפו לה מאתנו, אולם השגריר קדרון, -שאת

מברקו הקראתי בישיבת-הממשלה, - הבהיר שמצב-הרוח שלהם היה מאוד מלחמתי. כך שמענו גם משגריר-שוודיה שביקש פגישה שבוע, וגם מארכיבישוף פיני, - אחד מחסידי-אופות-העולם, שהוא נשיא אגודת הידידות פינלנד-ישראל, -שהלך-הרוח היה נגד הסכם, ובמיוחד היו נגד הסכם שיסבך את הכנסיה הלותרנית בכבוד של אכסון המימשל הצבאי שלנו. אינם רוצים את הכותרת הזאת.

כינתיים האווירה הוחרפה עוד יותר על-ידי שתי

תקלות. קודם-כל היה פירסום מוקדם ובלתי-נכון על-ידי ה"גרופסלם מוסט",

והפרסום היה של שביעות-רצון מלאה, כאילו הוסכם הסכם בכל הנקודות.

והתקלה השניה, התחלת עבודתנו בשטח. בימים האחרונים הופסקה העבודה, אולם

הקבלנים הספיקו להוריד את כל המיבנים השייכים ללותרנים ולמכור את

החומרים לסוחרים ערביים.

השר א. אבן:

אני רוצה למסור כמה נתונים מדיניים. הלותרנים

הם 10% מהנוצרים בעולם-כולו, והם כמעט 80 מיליון. יש כבר הדים שליליים בקרב גורמים נוצריים אחרים, כגון: **World Council of Churches** המסונפת לה והמתכנסת בארצות-הברית בחודש מארס, ולפי אחד מידידינו המשתתפים באותו מעמד, עלולה לדון בעניין. יש לפחות שבע ממשלות הנוחות ביבוי מלא ללותרנים והן: ארה"ב, הרפובליקה המערב-גרמנית, שוודיה, פינלנד, דניה, נורבגיה ושווייצריה. היו כבר פניות רשמיות נמרצות אלינו מטעם שגרירי שוודיה, פינלנד ושווייצריה בארץ. זו הפעם הראשונה ששמענו מחאה מפי שגריר-שווייצריה בארץ. בימים אלה עומדת להתקיים התייעצות - למעשה ה'א' מתקיימת היום - בין כל המדינות הסקנדינביות בשטוקהולם ביוזמת משרד-החוץ השוודי.

"זה הקטן גדול נהיה", והתפתחות העניין הזה פוגעת לא רק ביחסינו הכלליים עם הממשלות הללו, אלא גם ביחסים ובקשרים שלנו עם גורמים דתיים... (השר מ. קול: ידידותיים). - הכנסיה היא לא-כל-כך ידידותית, המדינות הן ידידותיות. התיאולוגיה של הכנסיה היא דווקא הדוקה, שעלינו להיות מנודים לנצח, אבל אין זה יחס של כולם. יש כאן שתי נקודות עיקריות המפריעות ללותרנים

בכל הפרשה הזאת. קודם-כל, אינם מקבלים את גירסתנו שבעבר הם השלימו בשימוש בשטח על-ידי צבא ירדן. הם מכחישים זאת בכל תוקף, וכמה מאנשינו שבדקו את העניין חוששים כי ההכחשה צודקת. השגריר קוממי ניסה לחקור ולבדוק, ומצא שכנראה יש להם סימוכין להכחשה שלהם, שאמנם זה היה בידי ירדן, אבל לא היה שימוש צבאי.

מה הם החזיקו שם?

רה"מ ל. אשכול:

יש טענה שזה שימש לאיכסון. אנחנו לא אמרנו

השר א. ארן:

שזה דרוש לנו לאיכסון המימשל הצבאי, אבל אמרנו

צרכים בטחוניים.

השר א. אבן:

להם ברור שזה לצרכים בטחוניים פשוטם כמשמעותם,

אלא שהאיכסון של מוסד צבאי, דווקא זו אצלם נקודת-המוקד, והם כאילו נגד מימשל צבאי. הם אומרים: תעשו מימשל צבאי אבל לא כאורחינו, אנחנו לא רוצים לקבל אחריות זו, שכאילו הכנסיה הלותרנית היא המכירה, היא המאדחת והיא המאכסנת את המימשל הצבאי. זה העיקר, שבתור גוף כנסייתי אינם יכולים להסכים למסירת רכושם לצרכים צבאיים.

אינני יודע אם אפשר להעריך, שהיינו יכולים

להגיע לידי הסדר אתם, אילו השימוש המיועד שלנו היה בלתי-צבאי. לפי

ההתרשמות שלנו אין להתייחס מסיכוי כזה, אבל מה שהוועדה בשם הממשלה

צריכה להחליט, לדעתי, ^{היא} להחליטה עקרונית, הכרעה מדינית אם כדאי לנו על

ענין כזה להיכנס למתיחות עם גורמים כאלה, ואם לא כדאי מאמץ קודם-כל

לצנן את המתיחות. ואני מבין שזה נעשה ראשית על-ידי אי-המשכת העבודות,

ואחר-כך להיכנס למשא-ומתן, כאשר ההנחיות שמנחות את נציגינו הן, שיש

לעשות מאמץ כדי להגיע לידי הסכם ולא להחריף את המתיחות. לאמור, או

להגיע לידי הסדר שיאפשר שימוש שלנו, שהם לא יראו בו שימוש הפוגע

בעקרונותיהם האנטי-צבאיים, או לחשוב על פיצויים. יש להם תביעה

לפיצויים, אצא ואם אני מבין אל-נכון, הם כבר נתבקשו להמציא לנו את

הפרטים שעליהם הם מבססים את התביעות הללו.

על-כל-פנים, ברור שהחזקת השטח והשימוש בו

נגד רצונם תעמיד אותנו בסכסוך ללא סוף. אינני רואה סימנים שהם ישלמו

וכאילו ירווח לנו מהם.

אני מבקש כמה פרטים לאינפורמציה: מה סכום

רה"מ ל. אשכול:

הפיצויים הנדרש? האם אנחנו יודעים מה השטח

ומה המחיר של השטח?

הם טוענים לנזקים שנגרמו ל"אוגוסטה-ויקטוריה"

השר א. אבן:

בזמן המלחמה.

ראש-העיר ט. קולק:

הם הובעים טכום של 400 אלף דולר על נזקים

שנגרמו בזמן המלחמה. אבל אלה שני דברים

שונים, אחד לא שייך לשני. הם אומרים: אתם שילמתם פיצויי נזקים לכולם, ל"דורמיציון", לאלה ולאלה, גם לנו היה נזק. אתם הפגזתם אותנו. אתם אומרים שזה היה בגלל סיבות מוצדקות, זהיינו סיבות שנבעו מהמלחמה, אנחנו לא חושבים שלא. אבל אם נגרם נזק ולכולם שילמתם פיצויים על הנזק, הרי לנו יש תביעה של 400 אלף דולר על הנזקים שנגרמו, אבל זה לא קשור לקרקע.

השר א. אבנ:

זו נקודה חשובה, והיא שהם ערים לטיפול הכללי

שלנו, שלפי דעתם הטיפול היה מאוד אדיב ונדיב,

והם חושבים שזה צריך להיות מופעל גם לגביהם.

השר י.ש. שפירא:

האינפורמציה שאני קיבלתי הייתה כולה מטנשי

משרד החוץ: מר מירון, מר פרגאי ומר קומיי.

כאשר באה המשלחת הזאת, אינני יודע מרוע, אבל איש משרד החוץ, מר מירון, ביקש שאני אנהל את המשא-ומתן עם הגויים האלה.

כאשר הופיעה המשלחת הזאת, ובראשה ד"ר שיוץ,

הנשיא של הארגון העולמי שלהם, ד"ר אמפי, המזכיר הכללי שלהם, ד"ר אמפל

משווייץ, ועוד איש אחד ששמו סקוט ואשר יושב כאן, (על סקוט זה אני יכול

להגיד שהוא שונא-ישראל מובהק) -- ישבתי אתם וביררנו את הדבר.

על-כל-פנים, את האינפורמציה קיבלתי מאנשי

משרד-החוץ, ואינפורמציה נוספת שקיבלתי עם דוקומנטים וצילומים ותמונות,

גם זאת קיבלתי ממשרד החוץ, ואה כל ה"ברייפינג" קיבלתי ממר מירון, ובעיקר

ממר פרגאי. לפי האינפורמציה הזאת יוצא, שלא זו בלבד שהמקום הזה היה

בימי הפברייטים שייך לבעלים של האגודה הלותרנית הגרמנית, וכאשר פרצה

המלחמה הגרמנים היו אוייב, ואז הקסטודיום היה בעל-הבית על כל השטח

הזה של "אוגוסטה-ויקטוריה", והוא מסר זאת לצבא הבריטי. כאשר נעשה הסכם

בענין הדמייליטריזציה של הר-הצופים...

ראש-העיר מ. קולק:

עד 1948 זה היה בידי הצבא הבריטי?

השר י.ש. שפירא:

כן.

ראש-העיר מ. קולק:

לפי זה אני מבין שלא הלותרנים מסרו זאת

לירדנים, אלא הממשלה הבריטית.

השר י.ש. שפירא:

הקסטודיום מסר זאת ליירדנים.

בזמן הירדנים, לפי הדיוקמנטים שאנחנו תפסנו

מהצבא הירדני, אנחנו מצאנו שם את התיקים, ומתברר שהיה שם deployment

של שני "קומפאניס" עם השמות של המפקדים, ולא יזה "קומפאני" זה שייך,

ואחר-כך יש -- redeployment, מטירים את העסק הזה ומביאים "קומפאני"

אחרת. לפי צילומים ולפי ידיעות ביוניות-טויריעניות אנחנו יודעים ששם

היה הדבר הזה.

יתרה מזו, כאשר אנחנו נלחמנו שם, בזמן שכבשנו

את השטח, המקום היה "כל-כך בלתי-צבאי" שחיל-הרגלים שלנו לא הצליח

לכבוש ^{אלה} ~~הם~~, גם נפל אצלנו קצין כאן ונמצעו כמה חיילים, והיה צורך

בהשתתפות חיל-האוויר כדי להתגבר על המקום הזה, שהיה, כפי שאמרתי,

"מקום בלתי-צבאי כל-כך".

השר מ. קול:

מכאן הנזק.

השר י.ש. שפירא:

אינני יודע אם מכאן הנזק.

רה"מ ל. אשכול:

איפה הצבא הירדני היה מאוכסן, ב"אוגוסטה-

ויקטוריה" או בצריפים?

השר י.ש. שפירא:

בצריפים ובמקומות המבוצרים שהיו שם.

בלי קשר עם כל העסק הזה התחילה פה בעתונות

מחלקת שהממשלה לא היתה צד לה. אותו סקוט, לאחר שהיו מכתבים בעתון

שהדבר היה תפוס על-ידי ^ההירדנים, כתב מכתב ל"ג'רוסלם פוסט", שכל הדבר

הזה הוא שקר וכזב, לא היה ולא נברא. אנחנו לא ענינו. כלומר, זה לא

היה עסקי לענות, אבל שום מוסד ממשלתי לא ענה, אענו קצינים שלחנו שם,

גם-כן על-ידי מכתבים ל"ג'רוסלם פוסט", שזה לא אמת מה שסקוט אומר.

השר י.ש. שפירא:

להם היו טענות נגדנו. אני ידעתי את כל העניין

הזה לפני שהם באו, וכאשר הם באו לשיחה הם אמרו: אנחנו לפני שנה כתבנו מכתב למשרד ראש-הממשלה ולא קיבלנו תשובה; אנחנו כתבנו מכתב למשרד החוץ ולא קיבלנו תשובה. כאשר שר-הבטחון היה בארצות-הברית ביקשנו ראיון אצלו, והוא לא קיבל אותנו. אבל בהזדמנות שהיו שם איזה יהודים ביקשנו אחד היהודים שישאל אותנו בעניין זה, ואז אמר שר-הבטחון: אם במשך עשרים שנה זה היה טוב שזה היה בידי הערבים, זה יכול להיות בידינו, והם באו לנהל את הוויכוח הזה לכאן ולכאן. אני אמרתי להם: רבותי, אנחנו לא רוצים לעסוק בהיסטוריה של מה שהיה. למה לנו להתעסק בדברים האלה. הדבר הזה נחוץ לנו בשביל -- *Security purposes*. חזרתי על מה שהיה בימי המנדט, זה חוק אנגלי, הקראתי להם את החוק האנגלי, שבשביל *Security purposes* אפשר לקחת כל שטח-אדמה. למה לנו כל העסק הזה. אנחנו לא רוצים להתמקח ולהתווכח על הסיפור הזה.

פה אני צריך לומר, אני שומע זאת בפעם הראשונה כאן, שהגרייר קומיי מקבל את הגירסה שלהם. בישיבה שאנחנו ישבנו בה, הגרייר קומיי קיבל את הגירסה של מר פרגאי. לי אין גירסה, אני לא הייתי שם.

אמרתי למשלחת: אתם יודעים מה? - נשכח את העסק הזה. לפי החוק אנחנו יכולים להפקיע זאת, אבל אנחנו לא רוצים להפקיע אדמה ששייכת למוסד כזה. אנחנו יכולים לקחת זאת לשימוש ולשלם לכם קומפנסציה, אנחנו מוכנים לחתום אתכם על חוזה.

פה קפץ ד"ר אמפי, שהוא המזכיר הכללי שלהם, ואמר: לנו הרבה יותר נוח שתעשו -- *requisition*, ואז אנחנו לא צריכים לחתום על חוזה שאנחנו מחזירים לכם את השטח. מתוך זה הבינותי שהם מעוניינים בסייח, אבל לא מעוניינים בהסכם פורמלי.

השר י.ש. שפירא:

אנחנו סיכמנו שלושה דברים: אנחנו נעשה

requisition של השטח הזה; אנחנו בתוך הדוקומנטציה הזאת נודה

בבעלות שלהם. איננו תובעים שום דבר ואיננו מערערים על הבעלות שלהם;

אנחנו נשלט להם קומפנסציה בסכום שעליו הוסכם בינינו.

קומפנסציה כדמי-חכירה?

רה"פ ל. אשכול:

כדמי-חכירה, קומפנסציה במקום דמי-חכירה.

השר י.ש. שפירא:

אז הם אמרו: אנחנו רוצים להגיש לכם תזכיר

כדי להוכיח את טענותינו, שאנחנו לא נתנו את השטח הזה מרצוננו הסוב

לירדן. אמרתי: רבותי, לי התזכיר הזה אינו נחוץ. אם תגישו תזכיר,

יש לכם קונטרה-תזכיר. ההיסטוריה לא מעניינת אותנו. למה להיכנס לכל-

מיני ויכוחים כאלה?²

נפרדנו בידידות יוצאת-מן-הכלל וסיכמנו שאנחנו

ננסה את הנוסח של הדוקומנט של ה- - - **requisition**, נשלח להם טופס של

הדוקומנט הזה, אם הם רוצים להכניס פה-ושם שינויים, ונכניס את הסכום של

דמי-החכירה השנתיים.

עד מתי?

השר מ. כגין:

. until further notice.

נאמר:

השר י.ש. שפירא:

נאמר עד שיהיה שלום.

מר מ. קומיי:

נכון, נאמר עד שייחתם חוזה-שלום בינינו ובין

השר י.ש. שפירא:

ירדן.

זה lease ?

השר א. אבן:

. requisition lease אלא

השר י.ש. שפירא:

דיברנו אתם על זה, נפרדנו בידידות וקבענו

שנשלח להם את הדוקומנט הזה.

מה עם הפיצויים על נזקי מלחמה?

השר מ. קול:

השר י.ש. שפירא:

על זה לא דובר אף מלה. להיפך, כאשר הצגתי את

עצמנו, כמה שאנחנו בסדר ושילמנו לכל הכנסיות

מה שהן רצו בעד נזקי המלחמה, כי לא רצינו שבירושלים תהיינה כנסיות

שנפגעו ונשארו במצב של חרס, הם קיבלו זאת בהבנה.

כולם יצאו משיבה זו במצב-רוח מאוד מרומם,

חוץ מסקוט. כאשר סקוט לחץ לי את ידי הוא הביט הצידה, וכאשר האחרים

יצאו מהדרי לחדר-ההמתנה הוא ירד מיד במדרגות וברח מהמקום. (השר מ. קול

מה חפידו?) - הוא נציג-חושב שלהם כאן.

הנבזות השניה, שאולי היא עוד יותר גדולה, -

בהסכם של הדמיליטריזציה של הר-הצופים, היה מוסכם שבמסגרת הדמיליטריזציה

של הר-הצופים תהיה דמיליטריזציה של "אובוסטה-ויקטוריה". לנו לא נתנו

לפחות את בית-החולים "הדסה" על הר-הצופים ואת מוסדות האוניברסיטה. על

זה היו פרוטסטים של שרת המנוח, וייבדל לתיים, של משה דיין, שהיה אז

המושל הצבאי של ירושלים, ריילי אישר, וזה ישנו גם בדוקומנטים האלה,

שזוהי הפרה של הסכם-שביתת-הנשק. אבל הירדנים עשו זאת בעצה אחת עם

הלורדנים. אני יכול להבין זאת, אין יהודי לותרני אחד בעולם, אבל יש

ערבים לותרנים. בארצות הערביות יש להם לותרנים, והם נאלצים לנהוג אתם

יותר יפה מאשר אתנו, ואת זה אני יכול להבין. אבל כאן, אם הם יעשו זאת

מתוך רצון, ויגיעו להסכם, אז זה לא יפה!

אבל פה קרה "פנצ'ר". לאחר שגמרנו אתם מסר

משרד החוץ את העניין לפירסום בו-בערב, שהנה הכל נגמר בשלום. כאשר אני

בעצמי שמעתי זאת ברדיו, חשבתי לעצמי: פה מתחיל העניין. ואמנם למחרת

היתה הידיעה הזאת ב"ג'רוסלט פוסט", שהעניין נגמר בהסכם. וזה בדיוק מה

שהם לא רצו. אנחנו סיכמנו שאנחנו עושים requisition, וזה לא

בהסכם, וכאשר הם נפרדו אמרנו שהם כאילו "הסכימו להיאנס". מהידיעה

בשידור ב"ג'רוסלט פוסט" יצא שזה לא נגמר מתוך אונט, אלא מתוך רצון

גדול מצדם.

השר י.ש. שפירא:

שיוץ יצא את הארץ עוד ביום ששי בבוקר והוא לא שמע את הראדיו וגם לא קרא את ה"ג'רוסלם פוסט". ד"ר אמפי נשאר כאן, וכאשר הוא ראה את הדבר, הוא התחלחל עד מאוד. הוא בא אלי יחד עם מר מירון ביום ראשון בבוקר ואמר: "איזה פירסום עשו לדבר הזה. העמדתם אותנו במצב בלתי-נוח, לכן נצטרך להגיש פרוטסט". אמרתי לו: שמע, אנחנו הסכמנו שזה יהיה מעשה לוותרני, אבל מכאן ועד לפרוטסט הדרך מרחוקה. אני לא רוצה ממך את הסכמתך, אבל נפרדנו בזה שאנחנו צריכים ללכת לחפש דרך, ופה מתרחשים כמה דברים מוזרים שצריך לחשוב עליהם.

ראשית-כל אני רוצה לומר דבר אחד, כדי לקצר את העניין, שאני מסכים בנקודה אחת לגמרי לשר-החוץ, שאנחנו לא צריכים ללכת לשבור את הקיר ולבנות שם לפני שמגיעים אתם לאיזה הסדר. ובהתאם לכך אני ביקשתי את שר-הבטחון, בנוכחות חת-אלוף שלמה גזית, שלעת-עתה אנחנו לא נבנה. לא עושים שום דבר. אם נסתדר - אז זה יסתדר, אבל לא הולכים לשבור קיר ולא נכנסים בעניין זה לוויכוח.

כאשר ד"ר אמפי היה אצלנו ביום ראשון בבוקר,

הוא בא עם סקוט, והפעם סקוט היה כולו חיוני. אז הוא אמר לי: אתם נחתם קומפנסציה לכל הכנסיות כפי שאמרת, אנחנו גם-כן ביקשנו קומפנסציה על הנזקים ב"אוגוסטה-מקפוריה" ולא קיבלנו על זה שום מחשבה. אמרתי לו: אם אתה כותבת, ודאי יש באיזה מקום מכתב, אני אינני יודע, אברר את העניין. נפרדנו בידידות בפגישה הזאת, וסקוט היה מאוד ידידותי כי הוא ודאי חשב לעצמו שהפעם האט ער מיר אין דער ערדט.

ד"ר אמפי, שהוא אמריקני, לוותרני, אלא דוקטור

לתיאולוגיה, אדם די הגון, ואינני חושב שהוא שונא שלנו. להיפך, אבל הוא אינו רוצה להסתכן. שיוץ בהחלט היה ידידותי, ואמפל שבא בשם הארגון בג'נבה גם-כן היה ידידותי. הם רוצים לעזור בעניין הזה.

השר י.ש. שפירא:

קיבלתי הבוקר מכתב מד"ר מובשוביץ, שהיה כאן

בכנס המנהיגים היהודים של ראש-הממשלה. הוא ידיד גדול של אמפי, והוא סיפר לי שצריך ללכת אתם בעדינות. הוא חזר לאמריקה, נפגש כבר עם אמפי, ואמפי סיפר לו את כל הדבר, שהם מחפשים דרך כיצד לגמור ענין זה בדרכי שלום.

אנחנו ישבנו במשרד המשפטים והתייעצנו בענין גם עם היועץ המשפטי לכמשלה, זה, ובאנו לידי הסיכומים האלה: ברור לכל שאנחנו לא יכולים "לאפצף" עליהם, זה לא שווה את הענין, וצריך לנסות לגמור את הדבר הזה בדרכי משא-ומתן. אני מבין שמר קומיי דיבר על זה עם אנשיו במשרד, שכאשר קומיי יהיה בארצות-הברית בקרוב, ינסה לבוא אתם בדברים.

דובר שייתכן ויהיה צורך לשלוח מישוהו לדבר

מר מ. קומיי:

אתם פנים-אל-פנים כדי לנסות לבדוק את הענין,

אני לא התנדבתי לזה.

על-כל-פנים, מישוהו צריך לנסות להביא את הענין

השר י.ש. שפירא⁶:

הזה לגמר בדרך של הסכם, אם אפשר על-ידי

הסכם יוניליטראלי. ואם לא - אנחנו לא חייבים בענין זה לקבל שום

החלטה, כאילו אנחנו זונחים את הענין. לא חייבים לקבל החלטה שאנחנו

הולכים לגמור ויהי-מה. ננסה להביא את הענין הזה להסדר. אני אומר

מראש, שאם הענין הזה פירושו מלחמה או היאבקות אתם - אין לנו צורך בזה.

באותה הזדמנות ידברו גם על ענין הקומפנסציה

ביחס ל"אוגוסטה-ויקטוריה" והנזקים שנגרמו להם. הם אנשים רוחניים,

אבל כאשר זה קשור עם כסף, יש יחס אחר.

זה חלק אחד של הענין. זה אינו פותר את

השאלה של העברת משרד המשפטים למזרח ירושלים, אבל אינני מעמיד זאת

בכלל היום לדיון. כאשר זה יבוא לדיון, אעמוד על זה בחוקף, שאם ענין

"אוגוסטה-ויקטוריה" לא קיים בשבילנו, אז המימשל הצבאי צריך לצאת משם אפילו למערב ירושלים.

השר י.ש. שפירא:

אחרי שהודענו ופירסמנו, וגם אילולא פירסמנו, שמשרד המשפטים עובר למזרח-ירושלים, הוא צריך לעבור למשרד למזרח-ירושלים לפי דעתי. אבל שוב, אינני מעמיד זאת לדיון היום, לא צריך לדון בזה היום, כי השאלה ~~אנא צא את האצא~~ היא תיאורית, מה יהיה אם כעבור חודש או חודש-וחצי לא נסחר אתם והאדמה תיפול בידינו, מה נעשה אז, אז נדון ואז נחליט. אינני אומר שאם כך, כל התכנית מתפוררת. התכנית אינה מתפוררת, אבל אנחנו נדון בה.

אבל אני מציע, כל זמן שאין אתם הסדר, לא לבנות. מאידך גיסא, לא לעשות שום מעשה שפירושו שאנחנו מוותרים. צריך לנסות לבוא אתם בדברים, אם על-ידי שליח מיוחד או בדרך אחרת, או אולי באמצעות ה- -- **good offices** של ד"ר מובשוביץ. לא חשוב מי, אבל צריך לגמור את העניין הזה בשלום.

השר מ. קול: לפי דעתי אין כאן על מה לדון, אני מציע שננסה להגיע להסכם. כדאי בשביל זה להוציא כסף ולשלוח שליח מיוחד, ולא לתת לדברים להתמשך ולהסתבך. אנחנו סיבכנו את הדברים על-ידי פירסומים והודעות. אם אחרי הכל זה לא ילך, אני מציע שנהיה מוכנים לוותר.

נדון על זה אז.

השר י.ש. שפירא:

השר מ. קול: אני לא מציע להחליט על זה עכשיו. אבל אין לנו צורך בעוד חזית אחת. אינני יודע עם מי לא רבנו בזמן האחרון. אפילו עם האפיפיור רבנו. (השר א. אבן: הם רבים אתנו.) - בדרך-כלל האסטרטגיה אומרת שאי-אפשר להצליח בכל-כך הרבה חזיתות.

אני מציע לקבל את ההצעות הנבונות של שר-

המשפטים.

השר מ. בגין:

אני חושב שקודם-כל צריך להחליט להביא לידיעת

כל הגורמים, שאנחנו מנהלים משא-ומתן. נראה

לי שלא כל הגורמים יודעים זאת.

את הסיפור המאלף הזה ששמענו הערב, שמעתי כאן

בפעם הראשונה. אף אני קראתי בעתון שהושג הסכם. כאשר שמעתי את

ההודעה בראדיו, תמהתי מאוד. גם תמהתי וגם שמחתי, אבל בכל-זאת אנחנו,

חברי-הממשלה, איננו יודעים כלום.

ראש-העיר ט. קולק:

למחרת היתה מכחשה לידיעה זו.

השר מ. בגין:

אני מציע שקודם-כל שר-החוץ ימסור לנציגים של

המדינות האלה כאן את מצב הדברים, כי על-פי

העובדות אנחנו לא אונסים פה אף-אחד. להיפך, יש לנו הכוח על-פי החוק

להכריע, אבל אנחנו מנהלים משא-ומתן והיתה אצלם נטייה לקבל את התנאים

כפי שדובר עליהם. חשוב מאוד בעיני שעל כל התהליך הזה יידע הנשיא

שלהם, לפני הכנס של --- World Council of Churches בחודש

מארס. זאת אפשר לעשות על-ידי שליח או על-ידי מכתב.

השר י.ש. שפירא:

הכוונה היא לגמור את העניין עד לוועידה של

כל הכנסיות.

השר מ. בגין:

אני מציע לעשות פעולה מונעת. ייתכן שבינתיים

המועצה תתכנס. מה הקושי בזה, שאותו נשיא

יידע מראש שאנחנו מנהלים משא-ומתן? אפשר להעביר זאת על-ידי אחד

השליחים שלנו בניו-יורק. אני חושב שעל-ידי ד"ר בלק אפשר לסדר את כל

הדברים האלה. קודם-כל תהיה הרגעה ביחס לדיוני המועצה הזאת. אנחנו

לא כופים שום דבר; מנהלים עם הגוף הזה משא-ומתן, ולפי הערכתנו יש

סיכוי טוב להשיג הסדר. מכל-מקום, בשיחה עם שר-המשפטים נתקבל הרושם

שמה שאפשר להשיג בהסכם - יוסכם.

השר מ. בגין:

יש כמה שבועות, היום לא כדאי לקבל שום

החלטה. אם לא יהיה הסכם - הממשלה תחליט.

ההצעה שהציע השר בגין ביחס להודעה לנציגים

השר א. אבן:

היא חשובה מאוד. יש שיחות עם השגרירים של

מדינות אלה, צריך להבהיר להם שהמשא-ומתן נמשך, וצריך לפרק את נשקן.

תיקון אחד - אתה אומר "לא כופים", בעצם

רה"מ ל. אשכול:

יוצא שכופים אותם עד שהם יאמרו: רוצים אנחנו.

אם זה הסיכום - זה טוב.

השר י.ש. שפירא:

אפשר לסכם בזה.

השר ח. גבתי:

מה עם האנשים שהיו צריכים את המקום?

רה"מ ל. אשכול:

יחכו.

השר י.ש. שפירא:

ממילא מדובר על בניה שצריכה לקחת שמונה

תת-אלוף ש. גזית:

חודשים.

אז זה יהיה עשרה חודשים. ואם לא, יחפשו

השר י.ש. שפירא:

מקום אחר.

אבל לא יהיה זה בלתי-נבון בכל-זאת לתור אחרי

השר א. אבן:

אפשרויות אחרות?

אני חושב שזה היה מאוד עוזר להרגיע את הרוחות

מר מ. קומיי:

עכשיו, אילו יכולנו להגיד לאותם השגרירים כאן,

בעיקר שני דברים: (א) מחפשים הסדר אתם, ובינתיים לא נעמיד אותם בפני

עובדות ולא נעבוד; (ב) יש רוגז על שהורדנו את המיבנים שלהם ומכרנו

אותם לסוחרים ערביים. צריך להגיד שאם יהיה צורך, נשלם בעד זה. בתור

חלק מההסדר הפיננסי אתם, נביא גם זאת בחשבון.

צריך לברר מה מידת הנזקים.

השר מ. קול:

מטפלים בזה כדי לברר מה הנזקים. אני מסכים

השר י.ש. שפירא:

להצעת מר קומיי, זה יכול להיות
package-deal

אלה שמטפלים בדבר באופן אקטיבי אני רוצה

רה"מ ל. אשכול:

שיידעו ש-400 אלף דולר זה הרבה מאוד כסף.

כל בוקר כשאני בא למשרד, אני אומר לעצמי:

השר י.ש. שפירא:

זכור שראש-הממשלה היה במשך שנים רבות שר-

האוצר.

מ ח ל י ט י ם , בהמשך להחלטה מס. 317 של הממשלה מיום
א' בשבט תשכ"ט (20.1.69):-

(א) לפעול למען השגת הסכם עם הכנסיה הלוותרנית,
לפיו יועברו בנייני המימשל הצבאי להר-
הצופים, ליד בנין "אוגוסטה-ויקטוריה".

(ב) להודיע לראשי הכנסיה הלוותרנית כי במסגרת
ההסכם, כאמור בסעיף א', נהיה מוכנים לשלם
פיצויים עבור החומרים שהיו בבעלות הכנסיה
ונמכרו על-ידי הקבלן.

(ג) להודיע למדינות, אשר פנו אלינו בעניין זה,
על קיום משא-ומתן עם הכנסיה הלוותרנית ועל
הפסקת כל העבודה עד לסיום המשא-ומתן
האמור.

החשיבה ננעלה